

Munvård, tandhälsa

180521

De cytostatikamottagningar och cancervårdavdelningar som regelbundet möter patienter med mun- och tandproblem bör ha organiserat samarbete med sjukhustandvården så att patienten smidigt och snabbt kan etablera kontakt vid behov. I de fall påverkan på tandstatus kan förväntas skall patienten informeras om detta, samt om vikten av munsköljning med fluor (Ex Dentan[®] munlösning).

Cancer i munnen påverkar tänderna, och tumörbehandlingen förutsätter samarbete mellan sjukvården och tandvården. Dessa patienter vårdas på Sahlgrenska sjukhuset, och rutiner finns utarbetade. Vid behandling av tumörer i ansikte eller på halsen kan biverkningar påverka tänderna. Även i dessa fall finns etablerat samarbete med tandvården. Patienterna får i regel möta tandläkare före, under och efter behandling.

Betydligt vanligare är påverkan på tandstatus vid systembehandling med läkemedel som påverkar salivation, samt cytostatika med ökad risk för påverkan på immunitet i slemhinnan och nedsatt infektionsförsvar generellt. Det är angeläget att före behandlingsstart informera patienten om dessa förhållanden, rekommendera tandläkarbesök om detta är påkallat, betona vikten av noggrann munhygien och munsköljning ofta. Munsköljning med fluor ska rekommenderas på vida indikationer. (Ex Dentan[®] munlösning) Patienter som erhåller behandling på sjukhus kan i förekommande fall remitteras till sjukhustandvården. Tandhygienister på sjukhus kan ofta bistå med råd som förebygger tandproblem, men även ge råd om behandling av muntorrhet och smärta i munnen. Enligt tandvårdsförordningen ska patienter med stort omvårdnadsbehov erbjudas tandvård med betalning enligt samma taxa som för sjukvård. Högkostnadsskydd gäller. Detta förfarande gäller vissa patienter inom hemsjukvården, på kommunala särskilda boenden samt personer som omfattas av LSS – alltså endast en mindre del av alla patienter med cancer.

För att ersättningssystemet ska gälla, ska patienten vid tandläkarbesöket kunna uppvisa ett speciellt dokument ("Intyg om ökat tandvårdsbehov") som utfärdas av sjuksköterska i hemsjukvården, LSS-handläggare, sjuksköterska eller chef på särskilt boende eller i vissa fall kommunens biståndshandläggare. Endast de utfärdare som har blanketter med streckkod kan utfärda detta dokument. Koden innehåller uppgifter om vart tandläkaren ska sända räkning.

Egenvård

Tidigt i behandlingsskedet måste patienten informeras om eventuella risker för komplikationer i munnen.

Länkar:

1177 ger information om tandvård, avgifter, remissförfarande mm: <http://www.1177.se/Vastra-Gotaland/Regler-och-rattigheter/Tandvard-i-samband-med-vissa-sjukdomar-och-sjukdomsbehandlingar/>

Referenser:

Adams, R. Qualified nurses lack adequate knowledge related to oral health, resulting in inadequate oral care of patients on medical wards. J Adv Nurs 1996; 24:552-560.

Andersson, P. Evaluation of oral health status using an oral assessment guide in geriatric rehabilitation patients and in patients with haematological malignancies. Licavhandling, Malmö universitet. Malmö 2002. Birgegård, G. Glimelius, B. Vård av cancersjuka. Studentlitteratur. Andra upplagan 1998

Nederefors, T. Isaksson, R, Mörnstad H, Dahlöf C. Prevalence of perceived symptoms of dry mouth in an adult Swedish population – in relation to age, sex and pharmacotherapy. *Community Dent Oral Epidemiol.* 1997; 25:211-216 Nederefors, T. Paulsson, G. Munhälsa. Munvårdskunskap för vårdpersonal. Cancerfonden. Rev. 2002. Wårdh, I. Nutrition och munhälsa. Vård 4, December 2002. Karolinska Institutet. Stockholm.

Wårdh, I. Oral health care in nursing. Attitudes, priorities and education. Avhandling Göteborgs universitet. Göteborg 2002 Örh, K. Oral health and experience of oral care among cancer patients during radio- or chemotherapy. Avhandling. Uppsala universitet, Uppsala 2001.

Elad, S., Raber-Durlacher, JE., Brennan, MT., Saunders, DP., Mank, AP., Zadik, Y., Quinn, B., et al. (2015) Basic oral care for hematology-oncology patients and hematopoietic stem cell transplantation recipients: a position paper from the joint task force of the Multinational Association of Supportive Care in Cancer/International Society of Oral Oncology (MASCC/ISOO) and the European Society for Blood and Marrow Transplantation (EBMT). *Support Care Cancer.* 23(1):223-36